

**ZARZĄDZENIE NR 124/2022
BURMISTRZA TUCZNA**

z dnia 30 listopada 2022 r.

**w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych na terenie Gminy Tuczo w celu zebrania
opinii i propozycji w przedmiocie projektu Gminnego Programu Wspierania Rodziny
na lata 2023-2025 dla Gminy Tuczo**

Na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1327), art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2022 r. poz. 559) art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 447) uchwały nr XXXVII/236/2010 Rady Miejskiej w Tuczo z dnia 27 września 2010r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji, Burmistrz Tuczo zarządza, co następuje:

§ 1. 1. Zarządzam przeprowadzenie konsultacji społecznych dotyczących projektu Uchwały Rady Miejskiej w Tuczo w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 dla Gminy Tuczo stanowiącej załącznik nr 1 niniejszego zarządzenia .

2. Konsultacje prowadzone będą z organizacjami pozarządowymi, podmiotami o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz mieszkańcami Gminy Tuczo.

3. Celem konsultacji społecznych jest zapoznanie z projektem dokumentu oraz zebranie propozycji, uwag i opinii przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz mieszkańców Gminy Tuczo dotyczących zakresu merytorycznego projektu Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 dla Gminy Tuczo.

4. Konsultacje zostaną przeprowadzone w okresie od 01.12.2022 do 12.12.2022 r.

5. Zasięg terytorialny konsultacji obejmuje obszar Gminy Tuczo.

6. Propozycje, uwagi i opinie w sprawie projektu Programu można przekazać wypełniając Formularz konsultacji projektu Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 dla Gminy Tuczo:

a) osobiście lub korespondencyjnie na adres Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuczo, 78-640 Tuczo, ul. Wolności 12

b) drogą elektroniczną na adres :mgops.tuczo@gmail.com

Formularz konsultacji projektu Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 dla Gminy Tuczo stanowi załącznik nr 2 do niniejszego zarządzenia.

7. Z przebiegu konsultacji zostanie sporządzony protokół zawierający informacje o wynikach konsultacji.

§ 2. Po przeprowadzeniu konsultacji, projekt Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 dla Gminy Tuczo zostanie przedłożony do uchwalenia Radzie Miejskiej w Tuczo.

§ 3. Ogłoszenie o konsultacjach społecznych zamieszcza się na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Tuczo, na stronie internetowej Gminy Tuczo w BIP wraz z projektem uchwały do dnia 12.12.2022 r.

§ 4. Wykonanie zarządzenia powierza się Kierownikowi Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuczo.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Burmistrz Tuczna

mgr Krzysztof Mikołajczyk

**Uchwała Nr .../ ... /2022
Rady Miejskiej w Tucznio
z dnia2022 roku**

w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 dla Gminy Tucznio.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z U.2022 r. poz. 559) oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.) i art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U.2022 r. poz. 447) Rada Miejska w Tucznio uchwala, co następuje:

§1.

Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 dla Gminy Tucznio w brzmieniu stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Tucznio.

§3.

Uchwała wchodzi w życie od dnia 1 stycznia 2023 r.

Przewodnicząca Rady Miejskiej
mgr Izabela Kwiecińska

UZASADNIENIE

do uchwały nr

Rady Miejskiej w Tucznie z dnia

Konieczność opracowania Programu Wspierania Rodziny wynika wprost z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 marca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U.2020 r. poz. 821 z późn. zm.).

Dziecko i rodzina wymagają wsparcia oraz szczególnej troski i ochrony, a działalność na ich rzecz powinna koncentrować się przede wszystkim na ochronie praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka i różnych zagrożeń życiowych.

Program ma na celu wzmocnienie pozycji rodziny i dziecka w gminie poprzez zaplanowanie kompleksowych i zintegrowanych działań, które będą podejmowane w ramach lokalnego systemu wspierania rodziny.

Projekt był konsultowany zgodnie z Uchwałą Nr XXXVII/236/2010 Rady Miejskiej w Tucznie z dnia 27 września 2010 r. w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowych tych organizacji.

FORMULARZ ZGŁASZANIA UWAG

w sprawie: projektu uchwały w sprawie przyjęcia „**Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025**” dla Gminy Tuczo.

W związku z prowadzonymi konsultacjami prosimy o przekazywanie swoich uwag za pomocą formularza.

Wypełniony formularz należy przesłać na adres poczty elektronicznej:

mgops.tuczo@gmail.com

lub

dostarczyć osobiście albo korespondencyjnie do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tuczo
78-640 Tuczo, ul. Wolności 12

1. Zgłaszane uwagi, postulaty, propozycje

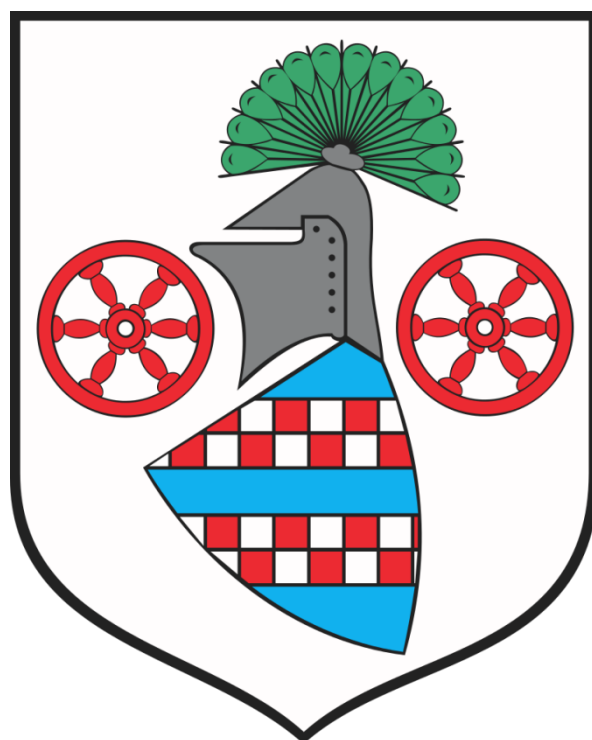
Lp.	punkt/strona	treść uwagi	uzasadnienie uwagi
1.			
2.			

Informacja o zgłaszającym:

imię i nazwisko/ nazwa organizacji	
e-mail	
tel./faks	

Gminny Program Wspierania Rodziny

Na lata 2023-2025 dla Gminy Tuczo



Gminny Program Wspierania Rodziny





Gminny Program Wspierania Rodziny

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Wspieranie rodziny na poziomie gminy.....	8
1.1. Zadania gminy	8
1.2. Nowe zadania wsparcia rodziny na poziomie gminy	11
3. Charakterystyka gminy	12
3.1. Położenie gminy	12
3.2. Rynek pracy	13
3.3. Edukacja	14
4. Diagnoza sytuacji rodzin i dziecka w gminie Tuczo.....	14
4.1. Dane demograficzne	14
4.2. Sytuacja mieszkaniowa.....	17
4.3. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży -analiza danych na podstawie Diagnozy problemu uzależnień na terenie Gminy Tuczo w 2022 r.	17
4.4. Pomoc społeczna rodzinom	27
4.4.1. Asystent rodziny	34
4.4.2. Piecza zastępcza	37
5. Zasoby wspierające rodzinę i dziecko w gminie Tuczo.....	38
6. Analiza SWOT	41
7. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 dla gminy Tuczo	43
8. Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023 -2025 dla Gminy Tuczo	43
9. Źródła finansowania	48
10. Monitoring i ewaluacja programu	49
11. Realizatorzy	49
12. Podsumowanie	49
Spis tabel i wykresów.....	51
Literatura	52



Gminny Program Wspierania Rodziny

Wstęp

Rodzina jest środowiskiem życiowym niemal każdego człowieka. Stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jego najmniejszą i podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączą go wielorakie związki do końca życia. Jest grupą małą, pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozzerwalne (za wyjątkiem porzucenia, rozwodu)¹.

Człowiek oczyma rodziny patrzy na otaczający go świat społeczny, uczy się go nazywać i klasyfikować, uznawać za przyjazny lub wrogi, swój lub obcy. W jej perspektywie postrzega sens swojego życia, formułuje własne cele życiowe i sposoby ich osiągnięcia. Tak właśnie kształtowana jest podstawowa rzeczywistość kultury, która na zawsze już stanie się symbolicznym układem odniesienia zarówno wówczas, gdy w swoim dorosłym życiu człowiek będzie twórczo rozwijał rodzinne doświadczenia, jak i wtedy, gdy będzie im własnym postępowaniem zaprzeczał. Dlatego tak istotne jest, aby rodzina funkcjonowała prawidłowo i zapewniała odpowiednie warunki do rozwoju wszystkich swoich członków, a w szczególności dzieci.

Procesy industrializacji, urbanizacji i migracji w znaczący sposób zmieniły życie całych społeczeństw i rodzin. Przeobrażeniu uległa nie tylko struktura rodziny, ale również sposób jej funkcjonowania.

Zmienił się model rodziny, zmalała liczebność rodziny, wzrosła jej anonimowość. Obok zinstytucjonalizowanego małżeństwa i rodziny funkcjonują alternatywne formy życia rodzinnego tj. samotne rodzicielstwo, kohabitacja, związki homoseksualne, życie w samotności itp.

Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. W wyniku reorganizacji władzy rodzinnej, znaczącą jej część w rodzinie przejmuje matka – żona. Wskutek wspólnego rozwiązywania codziennych spraw, wspólnych doświadczeń małżonków, kształtuje się między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki. Kobieta i mężczyzna stają się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań

¹ Kawula S, Brągiel J, Janke A., *Pedagogika rodziny*, Toruń 1999, s. 49



Gminny Program Wspierania Rodziny

społecznych². Według Jana Żebrowskiego zmiany w strukturze wewnętrznej rodziny obejmują trzy zasadnicze elementy:

1. zmianę pozycji i ról małżonków;
2. zmianę pozycji dziecka w rodzinie;
3. proces autonomizacji jednostki³.

Główną przyczyną kształtowania się modelu partnerskiego w rodzinie jest wzrost niezależności ekonomicznej i psychicznej kobiety, która stanowi o poszerzeniu jej samodzielności życiowej. Kobiety - matki podejmują pracę zawodową, dążą do samorealizacji, niezależności. Rozwijają swoje pasje i zainteresowania. Nie poświęcają już całej swojej uwagi i czasu tylko na wychowanie dzieci i dbanie o dom. Mężczyźni nie są już tylko jedynymi żywicielami rodziny, ale również uczestniczą w pracach domowych, w opiece i wychowywaniu dzieci.

W relacjach rodzinnych obserwuje się zmniejszenie dystansu pomiędzy małżonkami, a także między rodzicami i dziećmi. Wzajemne kontakty rodzinne nie są już ściśle uzależnione od pozycji zajmowanej w rodzinie. Dzieciom przyznawana jest coraz większa swoboda zachowania, a młodzież uwalnia się spod arbitralnej władzy rodziców. Ponadto obserwuje się zjawisko autonomizowania się członków rodziny od jej wpływów, czego przejawem jest zmniejszenie wspólnotowego charakteru przeżywania doświadczeń w rodzinie⁴.

Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo- wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spójność, pozytywne stosunki między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na: poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka, zdolności adaptacyjne.

Przemiany gospodarczo – kulturowe kształtujące życie społeczeństwa spowodowały znaczny wzrost liczby osób bezradnych, nieradzących sobie z problemami dnia codziennego.

² Cudak S., Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego, [w:] Pedagogika rodziny, red. S. Cudak, Kielce 2007, s. 7,

³ Żebrowski J., *Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej*, [w:] Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie, red. J. Żebrowski, Gdańsk 2001, s.23,

⁴ Żurek A., *Orientacje na mikrostrukturę a rodzina*, [w:], Rodzina współczesna, M. Ziemska red., Warszawa 1999, s.23



Gminny Program Wspierania Rodziny

Pojawiły się zjawiska o charakterze globalnym tj. choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi starych, migracje oraz lokalnym tj. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny itp.

Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, przemoc. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przewyciężanie istniejących dysfunkcji. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a w drugiej na matki, gdyż to głównie kobiety są beneficjentami pomocy społecznej. Jednocześnie zauważono niewykorzystany potencjał dalszej rodziny i otoczenia.

Skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkim, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości. Obecnie w pomocy społecznej mówi się o „familiocentryzmie”, który rozumieć należy jako praktyczne podejście, a nie założenie ideologiczne. Tak rozumiany familiocentryzm oznacza:

- diagnozowanie dysfunkcyjności jednostek poprzez kontekst bliższej i dalszej rodziny,
- traktowanie rodziny jako podmiotu, a nie przedmiotu pracy socjalnej,



Gminny Program Wspierania Rodziny

- „wykorzystywanie” rodziny jako grupy wsparcia dla jednostek dysfunkcyjnych,
- dostrzeganie funkcji socjalizacyjnej i kulturowej rodziny w przekazywaniu dysfunkcyjnych wartości i norm,
- traktowanie rodziny jako systemu o wysokiej dynamice zmian wewnętrznych struktur i procesów przystosowujących ją do środowiska.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnych 3-letnich programów wspierania rodziny.

Celem Programu jest zaplanowanie i podjęcie działań w zakresie pomocy rodzinom naturalnym przeżywającym różnego typu trudności zakłócające lub uniemożliwiające prawidłowe wypełnianie podstawowych funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz stworzenie spójnego i skutecznego systemu pomocy dla rodzin.

W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by zarówno działania jak również decyzje względem rodziny i jej członków były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji tj. pomocy społecznej, szkoły, sądu, policji itp.

Podstawy prawne opracowania programu:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz.1119 z późn. zm.),



Gminny Program Wspierania Rodziny

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050 z późn. zm.),
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 615 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1205)
- Ustawa o Karcie Dużej Rodziny z dnia 5 grudnia 2014 r. (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 z późn. zm.),
- Ustawa Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r. (Dz. U. 2020 r. poz. 1359).



Gminny Program Wspierania Rodziny

1. Wspieranie rodziny na poziomie gminy

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 dla Gminy Tuczo jest strategicznym dokumentem Gminy opracowanym, w celu realizowania przez wspólnotę samorządową konstytucyjnej zasady udzielenia szczególnej pomocy rodzinie i dziecku.

W programie bardzo mocno akcentuje się potrzebę wspierania rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze. Ta grupa odbiorców wskazana jest bezpośrednio w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a w preambule czytamy, że jest przyjęta: *dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.*⁵

1.1. Zadania gminy

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacja pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Obowiązek, o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują we współpracy ze środowiskami lokalnymi, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, służbą zdrowia, instytucjami oświatowymi oraz organizacjami społecznymi.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dokonała podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej. Poniższa tabela przybliży ten podział:

⁵ Preambuła Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.)



Gminny Program Wspierania Rodziny

Tabela 1. Podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej.

GMINA	POWIAT	SAMORZĄD WOJEWÓDZKI
<ul style="list-style-type: none">• Profilaktyka - wspieranie rodziny.	<ul style="list-style-type: none">• Piecza zastępcza rodzinna i instytucjonalna,• Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej,• Adopcja.	
<ul style="list-style-type: none">• Asystent rodziny,• Placówki wsparcia dziennego,• Rodziny wspierające,• Inne podmioty lub instytucje działające na rzecz rodziny.	<ul style="list-style-type: none">• Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka,• Placówki opiekuńczo - wychowawcze,• Usamodzielnianie,• Organizator rodzinnej pieczy zastępczej (koordynator),• Rodziny pomocowe.	<ul style="list-style-type: none">• Ośrodek adopcyjny,• Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna,• Interwencyjny Ośrodek Preadopcyjny.

Źródło: Opracowanie w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Gmina jest pierwszym i najważniejszym elementem tego systemu. Jej działania nakierowane są na profilaktykę oraz na wszechstronną pomoc rodzinie w kryzysie tak, aby mogła ona poradzić sobie z doznawanymi trudnościami i by w efekcie nie doszło do interwencji w postaci umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Prawidłowa diagnoza problemów rodziny oraz działania profilaktyczne wspierające dziecko w rodzinie są formą najbardziej optymalną i skuteczną. Działania pomocowe na poziomie gminy mają być również prowadzone w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną i zmierzają one wówczas do stworzenia takich warunków w funkcjonowaniu rodziców dziecka, by możliwy był jak najszybszy powrót dziecka pod ich opiekę. Działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny wskazane są nie tylko ze względów społecznych, ale i ekonomicznych, gdyż służą obniżeniu kosztów gminy związanych z pobytem dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.



Gminny Program Wspierania Rodziny

Zgodnie z art. 176 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
4. finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego;
5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
6. sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Oprócz ww. zadań własnych gmina realizuje zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wynikające z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny, zgodnie z wytycznymi przekazywanymi przez wojewodę.



Gminny Program Wspierania Rodziny

1.2. Nowe zadania wsparcia rodziny na poziomie gminy

Na terenie gminy Tuczo realizowane są programy ogólnopolskie na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.

Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” z dnia 4 listopada 2016 roku (Dz. U. z 2020r. poz. 1329)

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie Ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, w ramach której rodzinom przysługuje wsparcie asystenta rodziny i jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 4 000,00 zł,

Zgodnie z art. 4 ustawy wsparcie to ma być realizowane przez zapewnienie:

- kobietom w ciąży dostępu do diagnostyki prenatalnej,
- odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla kobiety w okresie ciąży, porodu i połogu, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych,
- jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,
- odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,
- dostępu do usług koordynacyjnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu,
- możliwości przeprowadzenia porodu w szpitalu III poziomu referencyjnego,
- wsparcia asystenta rodziny,
- dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży,
- dostępu do poradnictwa w zakresie rozwiązań wspierających rodzinę, – innych świadczeń, w tym w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.



Gminny Program Wspierania Rodziny

Wsparcie finansowe przysługuje jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu, co należy potwierdzić zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną oraz urodziła żywe dziecko, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

3. Charakterystyka gminy

3.1. Położenie gminy

Gmina miejsko-wiejska Tuczno leży w południowo-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, w powiecie wałeckim. Od strony północnej graniczy z obszarem gminy Mirosławiec, od strony zachodniej z gminami Drawno (powiat choszczeński) i Kalisz Pomorski (powiat drawski), od południa graniczy z gminą Człopa, zaś od strony wschodniej graniczy z gminą Wałcz.

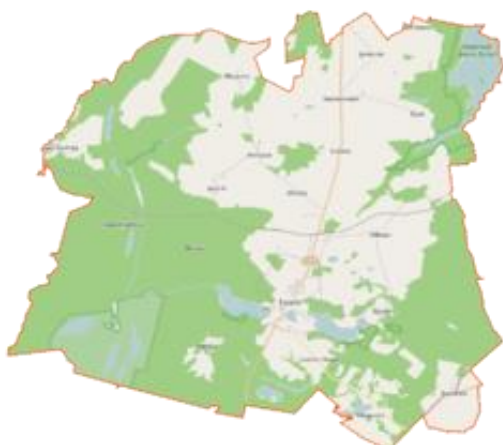
Gmina jest jedną z 5 podstawowych jednostek administracyjnych w powiecie wałeckim i jedną ze 114 gmin województwa zachodniopomorskiego. Powierzchnia gminy stanowi 249,9 km² (w tym miasto Tuczno - 9 km²) zajmując ok. 1,1% obszaru województwa zachodniopomorskiego i ok. 17,6% powiatu wałeckiego.

Gmina pod względem komunikacyjnym jest położona dość korzystnie, ma dobre powiązania komunikacyjne z pobliskimi ośrodkami miejskimi. Odległość drogowa miejscowości Tuczno od Szczecina, będącego siedzibą władz samorządowych i rządowych szczebla wojewódzkiego wynosi ok. 140 km. Odległość Tuczna od siedziby powiatu wałeckiego wynosi ok. 25 km.

Sieć osadniczą tworzą 23 miejscowości (Bytyń, Jamienko, Jeziorki, Krępa Krajeńska, Lubiesz, Marcinkowice, Martew, Mączno, Miłogoszcz, Nowa Studnica, Płociczno, Ponikiew, Próchnówko, Rusinowo, Rzeczyca, Strzaliny, Tuczno, Tuczno Drugie, Tuczno Pierwsze, Tuczno Trzecie, Wrzosa, Zdbowo, Złotowo).



Gminny Program Wspierania Rodziny



Gmina Tuczo



Położenie gminy na mapie powiatu

3.2. Rynek pracy

W gminie Tuczo na 1000 mieszkańców pracuje 170 osób. 56,6% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 43,4% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Tuczo wynosiło w 2020 roku 8,6% (10,3% wśród kobiet i 7,2% wśród mężczyzn). W 2020 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Tuczo wynosiło 4 678,73 PLN, co odpowiada 84,70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Tuczo 379 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 207 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -172. 19,3% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Tuczo pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 30,4% w przemyśle i budownictwie, a 16,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,9% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).⁶

⁶ Serwis Polska w liczbach (dane z 2020 roku)



Gminny Program Wspierania Rodziny

3.3. Edukacja

Edukacja, rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie, pełni zasadniczą rolę w rozwoju człowieka. Jako proces trwający od młodości jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności.

W roku 2020 w gminie Tuczo funkcjonowały 3 placówki wychowania przedszkolnego, w których uczyło się 129 dzieci, działały 2 szkoły podstawowe, w których uczyło się 330 uczniów.

Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie Tuczo

Edukacja	2018	2019	2020
Żłobki	-	1	1
Placówki wychowania przedszkolnego	3	3	3
• w tym przedszkola	1	1	1
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	132	130	129
• w tym w przedszkolach	75	75	71
• w żłobku	-	34	13
Szkoły podstawowe	2	2	2
Uczniowie szkół podstawowych	373	358	330
Gimnazja	-	-	-
Uczniowie Gimnazjum	51	-	-

Źródło: *Statystyczne Vademecum Samorządowca 2022 r.*

4. Diagnoza sytuacji rodzin i dziecka w gminie Tuczo

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w gminie Tuczo została oparta na badaniu źródeł zastanych, tj. danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w gminie oraz dostępnych z Głównego Urzędu Statystycznego.

4.1. Dane demograficzne

Gmina Tuczo ma 4 842 mieszkańców, z czego 50,2% stanowią kobiety, a 49,8% mężczyźni. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców zmalała o 3,8%. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,8 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa zachodniopomorskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców

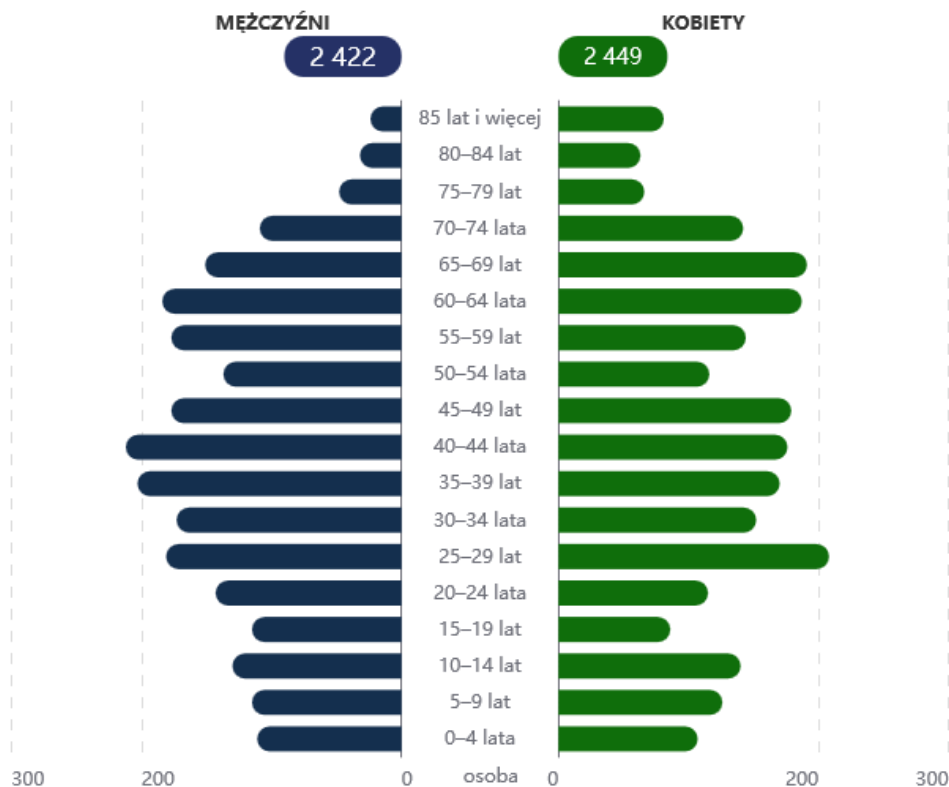


Gminny Program Wspierania Rodziny

całej Polski. Mieszkańcy gminy Tuczo zawarli w 2020 roku 15 małżeństw, co odpowiada 3,1 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to mniej od wartości dla województwa zachodniopomorskiego oraz mniej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,3 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 27,9% mieszkańców gminy Tuczo jest stanu wolnego, 54,5% żyje w małżeństwie, 5,8% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,3% to wdowy/wdowcy. Gmina Tuczo ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -18. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,68 na 1000 mieszkańców gminy Tuczo. W 2020 roku urodziło się 44 dzieci, w tym 31,8% dziewczynek i 68,2% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 366 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,62 i jest nieznacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Ludność Gminy Tuczo w 2020 roku według płci i wieku

Źródło: Statystyczne Vademecum Samorządowca 2022r.





Gminny Program Wspierania Rodziny

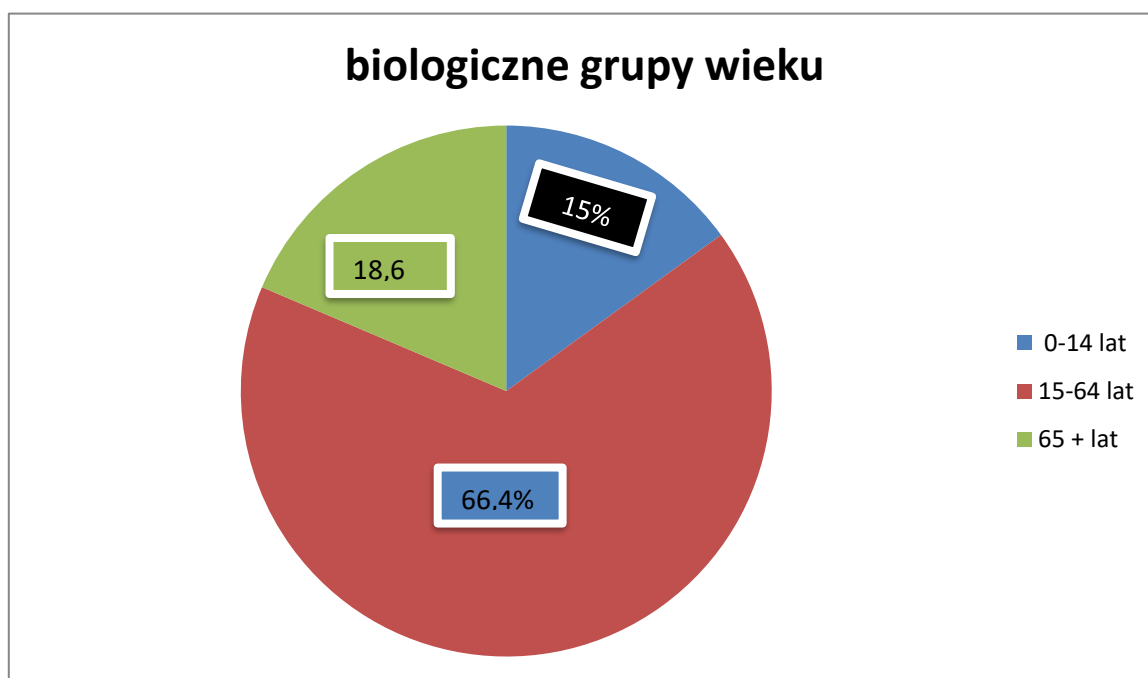
Według danych GUS w 2020 r. w gminie Tuczo nastąpiły 62 zgony z czego 38% stanowią kobiety, 61,3% mężczyźni. Na 1000 mieszkańców gminy Tuczo przypada 12,7 zgonów. Jest to wartość porównywalna do wartości średniej dla województwa zachodniopomorskiego oraz wartość porównywalna do wartości średniej dla kraju. W 2020 roku zarejestrowano 29 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 37 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Tuczo -8. Saldo migracji zagranicznych wynosi 1.

59,9% mieszkańców gminy Tuczo jest w wieku produkcyjnym, 17,6% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,5% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Źródło : GUS

Biologiczne grupy wieku – Tuczo 2021

Źródło: Polska w liczbach (dane GUS) 2022 r.





Gminny Program Wspierania Rodziny

4.2. Sytuacja mieszkaniowa

W 2020 roku w gminie Tuczo oddano do użytku 8 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 1,64 nowych lokali. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Tuczo to 1 633 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 335 mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości w 2020 roku w gminie Tuczo to 76,5 m². W 2020 roku wypłacono 185 dodatków mieszkaniowych. W zasobach gminy Tuczo znajdowało się 12 lokali socjalnych.

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w gminie w 2020 r.

	2020
Mieszkania	1633
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m²	76,5
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	185
Liczba lokali socjalnych	12

Źródło: *Vademecum Samorządowca 2022 rok*

4.3. Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży -analiza danych na podstawie Diagnozy problemu uzależnień na terenie Gminy Tuczo w 2022 r.

Grupa badana

W badaniu wzięli udział uczniowie klas 4-6 oraz klas 7-8 ze szkół podstawowych położonych na terenie Gminy Tuczo. Łącznie było to 130 uczniów.

Wyniki i podsumowanie badań :

Relacje z rodzicami, nauczycielami oraz rówieśnikami

Rozwijanie pozytywnych relacji międzyludzkich w okresie dorastania jest jednym z kluczowych elementów sprzyjających skuteczności programów profilaktycznych. Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych



Gminny Program Wspierania Rodziny

u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią mogą dla nich oparcie i źródło wiedzy.

Uczniowie w Gminie Tuczo deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami: SP 4-6: łącznie 98%; SP 7-8: łącznie 91%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne / problemowe.

Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami. Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie z Gminy Tuczo mają w większości bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami: SP 4-6: łącznie 83%; SP 7-8: łącznie 61%.

Kolejnym istotnym elementem są relacje z rówieśnikami- uczniowie z Gminy Tuczo relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze- SP 4-6: łącznie 98%; SP 7-8: łącznie 86%.

Powyższe wyniki wskazują na korzystną atmosferę wychowawczą oraz przyjazne środowisko szkolne w Gminie Tuczo, co stanowi niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.

Substancje psychoaktywne: Alkohol

Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży, jej wybory i zachowania. Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

18% uczniów klas 4-6 oraz aż 64% uczniów klas 7-8 przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol. Następnie badanych zapytano o to, w jakich miejscach ich koledzy/ koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie wskazywali najczęściej na świeże powietrze (SP 4-6- 71%, SP 7-8- 52%), imprezy/dyskoteki (SP 4-6- 29%, SP 7-8- 43%) oraz dom (SP 4-6- 29%, SP 7-8- 39%). Jeżeli chodzi o przyczyny z jakich młodzi ludzie sięgają po alkohol, respondenci wskazywali najczęściej na chęć zaimponowania innym (SP 4-6- 43%, SP 7-8- 58%), lepszą



Gminny Program Wspierania Rodziny

zabawę po jego spożyciu (SP 4-6- 23%, SP 7-8- 47%) oraz aby zapomnieć o kłopotach (SP 4-6- 23%, SP 7-8- 33%).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w Polsce obowiązuje zakaz sprzedaży i podawania alkoholu osobom nieletnim. Zapytano zatem uczniów ze szkół podstawowych o źródło pozyskiwania alkoholu przez ich rówieśników, którzy są przecież niepełnoletni. Badani wskazywali najczęściej, że kupują im starsi koledzy (SP 4-6- 38%, SP 7-8- 64%), Spora część młodszych uczniów (35%) nie wie, w jaki sposób ich koledzy/ koleżanki zdobywają alkohol. (SP 4-6- 35%. Uczniowie przyznawali także, że ich koledzy podkradają alkohol rodzicom (SP 4-6- 23%, SP 7-8- 39%), proszą obcych ludzi pod sklepem o jego zakup (SP 4-6- 15%, SP 7-8- 42%), czy też nawet kupują go sami (SP 4-6- 10%, SP 7-8- 19%). Jak wynika z przeprowadzonych badań inicjację alkoholową ma za sobą aż 30% badanych uczniów klas 4-6 oraz aż 53% uczniów klas 7-8. Wraz z wiekiem rośnie odsetek uczniów mających za sobą inicjację alkoholową. Większość badanych uczniów z klas 4-6 (70%) wskazała, że nigdy nie upiła się alkoholem. W klasach 7-8 nigdy nie piło alkoholu 50% ankietowanych. 25% badanych z klas 4-6 i 31% z klas 7-8 zaznaczyło, że piło alkohol 1-2 razy. Niewielki odsetek ankietowanych spożywał napoje alkoholowe więcej niż 2 razy. Warto zaznaczyć jednak, że 8% badanych z klas 7-8 spożywało alkohol już 6-9 razy, a 6% nawet 40 razy i więcej. Zdecydowana większość uczniów biorących udział w ankiecie nigdy się nie upiła (SP 4-6 – 90%, SP 7-8 – 78%).

Równie istotna jest częstotliwość spożywania alkoholu. Z badań wynika, że 8% starszych uczniów i 5% młodszych uczniów spożywa alkohol co najmniej raz w tygodniu. 14% badanych z klas 7-8 i 10% z klas 4-6 deklaruje natomiast, że spożywa go rzadziej niż raz w miesiącu. Zarówno młodszy, jak i starsi uczniowie najczęściej sięgają po piwo (SP 4-6- 15%, SP 7-8 – 31%). Jednakże uczniowie klas 7-8 preferują również inne alkohole.

Wśród powodów, z jakich sięgają po alkohol starsi uczniowie wskazywali na różnorodne przyczyny: na to, że piją alkohol z ciekawości (SP 4-6 – 10%, SP 7-8 - 19%), piją, ponieważ lubią smak alkoholu (SP 4-6 – 3%, SP 7-8 - 11%) czy piją dla towarzystwa (SP 4-6 – 3%, SP 7-8 - 11%).

Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, takie przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna



Gminny Program Wspierania Rodziny

intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta.

18% uczniów klas 4-6, z czego 10% deklaruje, że ich rodzice wiedzą o tym, że pili alkohol, a 8% wskazuje, że rodzice nie mają takiej wiedzy. Jeśli chodzi o uczniów klas 7-8, to w tym pytaniu do spożywania alkoholu przyznało się aż 28% ankietowanych, z czego 6% wskazało, że ich rodzice wiedzą o tym, że spożywali alkohol, a 22%, że rodzice tego nie wiedzą.

Substancje uzależniające: Papierosy

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży.

Inicjację nikotynową ma za sobą 17% badanych uczniów klas 4-6, z czego 2% pali papierosy regularnie, 13% spróbowało papierosa tylko raz, a 3% pali papierosy od czasu do czasu. Z kolei w klasach 7-8 inicjację nikotynową ma za sobą 19% badanych uczniów, z czego 7% pali papierosy regularnie, 6% spróbowało papierosa tylko raz, a 6% pali papierosy od czasu do czasu. Niepokojące są również ilości wypalanych papierosów przez starszych uczniów 14% przyznało, że pali więcej niż 20 papierosów dziennie, co może świadczyć o ich uzależnieniu od nikotyny. Tyle samo starszych uczniów (14%) pali od 11 do 20 papierosów oraz od 6 do 10 papierosów dziennie.

Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez młodszych uczniów była chęć spróbowania czegoś nowego, namowa znajomych lub jeszcze inne powody.

Odsetki dotyczą uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową.

(wszystkie z wymienionych po 29%). Wśród starszych uczniów najczęściej pojawiały się inne powody (43%) czy namowa znajomych (29%). Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższy wykres.

Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze

Wyniki badania ESPAD wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania wśród polskiej młodzieży substancji nielegalnych (narkotyki, dopalacze), niż legalnych, zwłaszcza alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wyniki badań przeprowadzonych w Gminie Tuczo wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków aż 10% uczniów klas 4-6 oraz



Gminny Program Wspierania Rodziny

33% uczniów klas 7-8 wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami.

Ponadto, 10% uczniów z klas 4-6 i 6% z klas 7-8 przyznało, że mają już za sobą inicjację narkotykową. Uczniowie zostali również poproszeni o określenie, w jakich okolicznościach zażywali owe substancje psychoaktywne. Badani, którzy mają za sobą inicjację narkotykową wskazywali na wiele miejsc, w których zdarzyło im się przyjmować narkotyki lub dopalacze. Młodszy respondenci deklarują, że zażywali je w domu (50%), pod sklepem (25%) lub w innym miejscu (25%). Wszyscy starsi uczniowie, którzy mają za sobą inicjację narkotykową wskazali, że zdarzyło się im to w innym miejscu.

Jeżeli chodzi o źródło pozyskiwania substancji psychoaktywnych, to uczniowie z klas 4-6 w większości wskazywali, że nie wiedzą skąd wzięli narkotyki/dopalacze (75%), a pozostałe 25% miało je dostać od rodzeństwa. Wszyscy ankietowani z klas 7-8, którzy zażywali narkotyki mieli je dostać od koleżanki/kolegi.

Jednym z wielu czynników sprzyjających sięganiu po substancje psychoaktywne jest styl życia zorientowany na zabawę, skoncentrowany na teraźniejszości oraz płytkość i instrumentalny charakter więzi.

Przyczyną zażywania narkotyków/dopalaczy zdaniem uczniów klas 4-8 jest zwyczaj. Wszyscy ankietowani z klas 7-8, którzy zażywali substancje psychoaktywne odpowiedzieli, że skłoniła ich to tego chęć doznania uczucia przyjemności/relaksu.

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby łatwe/trudne (SP 4-6 – 68%; SP 7-8 – 56%). Jednakże, 25% uczniów klas 7-8 twierdzi, że byłoby to łatwe, a 28% uczniów klas 4-6 i 19% uczniów klas 7-8 zaznaczyło, że byłoby to trudne. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy. Zdecydowana większość badanych uczniów nie posiada wiedzy na temat miejsc gdzie można zakupić narkotyki - (SP 4-6- 88%, SP 7-8- 81%). 13% uczniów klas 4-6 oraz 14% uczniów klas 7-8 wskazało, że można je kupić w innych miejscach. Poza tym uczniowie odpowiadali, że można je kupić w szkole i w okolicy (SP 4-6 – 3%, 7-8- 3%), na dyskotecę (SP 7-8- 3%) oraz na osiedlu (SP 7-8- 3%).



Gminny Program Wspierania Rodziny

Uzależnienia behawioralne

Komputer, który stał się nieodłącznym elementem życia osób dorosłych zaczął jednocześnie coraz częściej zastępować dzieciom kontakty z rodziną, zabawy z rówieśnikami, czytanie książek czy uprawianie sportu. Dla wielu dzieci stał się podstawową formą spędzania czasu i to nie tylko tzw. wolnego. Zbyt wczesne, a szczególnie niekontrolowane przez dorosłych, korzystanie z komputera powoduje, że zamiast doskonałego narzędzia kształcenia i rozwoju oraz źródła radości – komputer staje się źródłem wielu zagrożeń i problemów.

Jeżeli chodzi o przebadanych uczniów klas 4-6 czas spędzony przed komputerem przedstawia się następująco:

- 35% spędza przed komputerem do 2 godzin dziennie;
- 15% spędza przed komputerem do 4 godzin dziennie;
- 10% korzysta z komputera kilka razy w tygodniu;
- 10% spędza przed komputerem do 6 godzin dziennie;
- 13% spędza przed komputerem powyżej 6 godzin dziennie;
- 18% nie korzysta z komputera.

W przypadku uczniów klas 7-8 wyniki prezentują się:

- 19% spędza przed komputerem powyżej 6 godzin dziennie;
- 17% spędza przed komputerem do 2 godzin dziennie;
- 19% korzysta z komputera kilka razy w tygodniu;
- 25% spędza przed komputerem do 4 godzin dziennie;
- 8% spędza przed komputerem do 6 godzin dziennie;
- 11% nie korzysta z komputera.

Uzyskane wyniki w praktyce mogą oznaczać, że po przyjsciu ze szkoły korzystanie z komputera jest dla części uczniów jedyną formą spędzania czasu.

Większość przebadanych uczniów deklaruje, że nie miałyby problemu, gdyby przez tydzień była pozbawiona dostępu do Internetu. Jednakże 23% ankietowanych z klas 4-6 i 36% z klas 7-8 odczułaby to negatywnie.

Granie w gry komputerowe to jedna z bardziej atrakcyjnych aktywności wykonywanych online. Najczęściej młodsi uczniowie spędzają w ten sposób od jednej do trzech godzin dziennie (43%). Ponad 1/3 starszych uczniów (36%) gra w gry komputerowe od trzech do sześciu godzin dziennie. Zarówno badani z klas 4-6 jak i 7-8 grają w gry komputerowe także



Gminny Program Wspierania Rodziny

powyżej 6 godzin dziennie (SP 4-6- 15%; SP 7-8- 8%). 23% uczniów klas 4-6 oraz 28% uczniów klas 7-8 nie gra w gry komputerowe.

Oprócz powszechności używania przez dzieci i młodzież komputera i korzystania z Internetu kolejnym ważnym elementem jest sposób jego wykorzystania. Popularnymi formami spędzania czasu przed komputerem są wśród badanych uczniów jest m. in.: oglądanie filmów (SP 4-6- 58%; SP 7-8- 67%), kontakt ze znajomymi (SP 4-6- 50%; SP 7-8- 69%) czy granie w gry online (SP 4-6- 55%; SP 7-8- 67%).

Nowoczesne technologie komunikacyjne trwale i w nieodwracalny sposób zmieniły obraz współczesnej rzeczywistości. Wielu zwłaszcza młodych ludzi, nie wyobraża sobie życia bez stałego bycia online, używania telefonu komórkowego czy przynależności do portalu społecznościowego. Dlatego e-uzależnienie jest nasilającym się problemem, dotyczącym coraz młodszych użytkowników nowoczesnych technologii.

Uczniowie z Gminy Tuczo w zdecydowanej większości nie mają doświadczeń związanych z grami internetowymi na pieniądze. Jednakże, 10% uczniów klas 4-6 oraz 14% uczniów klas 7-8 przyznało, że raz grało w tego rodzaju gry. Ponadto, 5% młodszych oraz 3% starszych uczniów grało już w gry internetowe na pieniądze 10 lub więcej razy.

Jeżeli chodzi o konkursy polegające na wysyłaniu płatnych sms-ów, to w tego typu loterie grało 5% młodszych oraz 11% starszych badanych uczniów.

W zapobieganiu nadużywania Internetu, telefonu komórkowego istotną rolę odgrywa dom rodzinny i szkoła. Celem profilaktyki nie może być eliminacja z życia okazji do powstania uzależnienia np. wyrzucenie telefonu albo zabranie dziecku komputera, ale prawidłowe używanie nowych technologii.

Uczniowie z Gminy Tuczo zostali także poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych w ich otoczeniu. Za najbardziej powszechne uczniowie uznali uzależnienie od Internetu oraz uzależnienie od smartfona. Natomiast, jako najrzadziej występujące uzależnienie behawioralne badani ocenili uzależnienie od hazardu oraz zaburzenia odżywiania.

Wpływ pandemii Covid- 19 na zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży

Wybuch pandemii Covid-19 wywołał głębokie zmiany w dotychczasowym sposobie funkcjonowania. Długotrwała izolacja, nauka zdalna, związane z tym ograniczenie kontaktów



Gminny Program Wspierania Rodziny

z kolegami i koleżankami, a także obawy o zdrowie swoje i bliskich czy też żaloba po ich stracie – m.in. z takimi stresorami muszą zmagać się w trakcie pandemii dzieci i młodzież, co negatywnie wpływa na stan psychiki wielu z nich. Świadczą o tym wyniki licznych badań oraz statystyki z wielu krajów świata, w tym także z Polski. W ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy psychiatrzy odnotowali częstsze występowanie depresji, stanów lękowych, zaburzeń nerwicowych, problemów ze snem i apetytem, a także zespołu stresu pourazowego (PTSD) wśród dzieci i młodzieży.

Wpływ pandemii na psychikę dzieci i młodzieży może przybierać bardzo różne formy - począwszy od utrzymującego się przez dłuższy czas gorszego samopoczucia, poprzez mniejsze lub większe problemy w relacjach z innymi lub nauką, aż po wystąpienie (lub nasilenie) objawów lęku uogólnionego, depresji czy też innego rodzaju (w tym m.in. aktów samobójczych) zaburzeń psychicznych.

Zapytano zatem dorosłych mieszkańców czy zaobserwowali jakieś zmiany w zachowaniu swoich dzieci odkąd wybuchła pandemia COVID-19. Wyniki wskazują, że znaczna część respondentów zaobserwowała negatywne zmiany w ich zachowaniu- 29% wskazało, że ich dziecko stało się bardziej apatyczne i wycofane, a 15% zaznaczyło, że ich dziecko stało się bardziej agresywne. Pozostałe 56% nie zaobserwowało żadnych zmian w zachowaniu

Uzyskane wyniki wskazują na konieczność ciągłego diagnozowania stanu psychicznego dzieci i młodzieży w szkołach ze szczególnym uwzględnieniem tych grup, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, rodzinnej czy zdrowotnej. Istnieje także potrzeba objęcia dzieci i młodzieży wszechstronnym wsparciem wychowawczym, profilaktycznym i pomocowym w różnorodnych formach i na jak najszerszą skalę (pomocą należy całą populację dzieci i młodzieży).

Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży

- Z przeprowadzonych badań wynika, że wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych osób eksperymentujących z alkoholem, papierosami oraz substancjami psychoaktywnymi.
- Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Tuczo jest na podniesionym poziomie ryzyka. Jak wynika z przeprowadzonych badań



Gminny Program Wspierania Rodziny

inicjację alkoholową ma za sobą aż 30% badanych uczniów klas 4-6 oraz aż 53% uczniów klas 7-8. Wraz z wiekiem rośnie odsetek uczniów mających za sobą inicjację alkoholową. Wśród przyczyn sięgania po napoje alkoholowe dzieci i młodzież często wskazują na chęć zaimponowania innym, lepszą zabawę po jego spożyciu oraz aby zapomnieć o kłopotach.

- Badania wykazały, że pewien odsetek badanych młodych mieszkańców Gminy Tuczno palił lub nadal pali wyroby papierosowe. Inicjację nikotynową ma za sobą 17% badanych uczniów klas 4-6, z czego 2% pali papierosy regularnie, 13% spróbowało papierosa tylko raz, a 3% pali papierosy od czasu do czasu. Z kolei w klasach 7-8 inicjację nikotynową ma za sobą 19% badanych uczniów, z czego 7% pali papierosy regularnie, 6% spróbowało papierosa tylko raz, a 6% pali papierosy od czasu do czasu. Niepokojące są również ilości wypalanych papierosów przez starszych uczniów - 14% przyznało, że pali więcej niż 20 papierosów dziennie, co może świadczyć o ich uzależnieniu od nikotyny. Tyle samo starszych uczniów (14%) pali od 11 do 20 papierosów oraz od 6 do 10 papierosów dziennie. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez młodszych uczniów była chęć spróbowania czegoś nowego, namowa znajomych lub jeszcze inne powody (wszystkie z wymienionych po 29%). Wśród starszych uczniów najczęściej pojawiały się inne powody (43%) czy namowa znajomych (29%).
- Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków. Aż 10% uczniów klas 4-6 oraz 33% uczniów klas 7-8 wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami. Ponadto, 10% uczniów z klas 4-6 i 6% z klas 7-8 przyznało, że mają już za sobą inicjację narkotykową. Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby łatwe/trudne (SP 4-6 – 68%; SP 7-8 – 56%). Jednakże, 25% uczniów klas 7-8 twierdzi, że byłoby to łatwe, a 28% uczniów klas 4-6 i 19% uczniów klas 7-8 zaznaczyło, że byłoby to trudne. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy. Należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania



Gminny Program Wspierania Rodziny

substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom.

- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera czy telefonu komórkowego. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 6 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- Uczniowie z Gminy Tuczo w zdecydowanej większości nie mają doświadczeń związanych z grami internetowymi na pieniądze. Jednakże, 10% uczniów klas 4-6 oraz 14% uczniów klas 7-8 przyznało, że raz grało w tego rodzaju gry. 5% młodszych oraz 3% starszych uczniów grało już w gry internetowe na pieniądze 10 lub więcej razy. Warto wobec tego zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadarek na lekcjach wychowawczych.
- Uczniowie z Gminy Tuczo zostali także poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych w ich otoczeniu. Za najbardziej powszechne uczniowie uznali uzależnienie od Internetu oraz uzależnienie od smartfona. Natomiast, jako najrzadziej występujące uzależnienie behawioralne badani ocenili uzależnienie od hazardu oraz zaburzenia odżywiania.
- Uczniowie w Gminie Tuczo deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami. Zaleca się rozwijanie pozytywnego potencjału rodziny i jednocześnie wzmocnienie czynnika chroniącego, jakim jest pozytywna więź dziecka



Gminny Program Wspierania Rodziny

z rodzicami poprzez realizację warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców.⁷

4.4. Pomoc społeczna rodzinom

Okres transformacji ustrojowej przyniósł ze sobą wiele zmian, zarówno w życiu całego społeczeństwa, społeczności lokalnych, jak i poszczególnych rodzin, wpływając w zasadniczy sposób na warunki ich rozwoju oraz funkcjonowanie. Zmiany te, choć społecznie akceptowane (rozwój swobód politycznych i gospodarczych, likwidacja gospodarki niedoboru na rzecz działania wolnego rynku i zasad wolnej konkurencji itp.) przyniosły ze sobą trudne do przezwyciężenia problemy egzystencjalne oraz nasilające się niekorzystne zjawiska społeczne takie jak: bezrobocie, pauperyzację społeczeństwa, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia i bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. Czynniki te są zagrożeniem dla prawidłowego funkcjonowania wielu polskich rodzin oraz stanowią przyczynę znalezienia się osób i rodzin w systemie pomocy społecznej.

Mimo przekształceń o charakterze mikrospołecznym i makrospołecznym rodzina nadal jest podstawową grupą społeczną oraz pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, które kształtuje jego uczucia, postawy oraz wywiera ogromny wpływ na powstawanie systemu wartości, norm i wzorców postępowania.

To rodzina stanowi najbardziej uniwersalną formę społecznych i osobistych kontaktów człowieka i obejmuje wiele sfer jego życia.

To w rodzinie tworzą się określone normy regulujące zachowania jej członków oraz role i pozycje wytwarzające wzajemne wymagania i oczekiwania.

To rodzice są pierwszymi opiekunami zaspokajającymi potrzeby biologiczne, psychiczne i społeczne dziecka, i pierwszymi wychowawcami przygotowującymi je do samodzielnego życia w społeczeństwie, stanowią dla dziecka najbliższe wzory osobowe asymilowane w procesie naśladownictwa i identyfikacji.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina, to najwartościowsze środowisko wychowawcze, które określa i stwarza warunki indywidualnego rozwoju osobowości jednostki.

⁷ Diagnoza problemów uzależnień na terenie Gminy Tuczo 2022



Gminny Program Wspierania Rodziny

Na prawidłowe funkcjonowanie rodziny ma wpływ wiele czynników. Wśród nich możemy wyróżnić:

1. Zespół warunków bytowych (pozwalają na zaspokojenie potrzeb biologicznych, rozwojowych dziecka).
2. Czas pracy i czas wolny rodziców (jak długo pracują?, ile mają czasu wolnego i ile z niego poświęcają dziecku?),
3. Poziom społeczno-kulturalny rodziców, umiejętności wychowawcze, wykształcenie, aktywność społeczna i kulturowa, stosunek do świata wartości, światopogląd, zasady moralne.
4. Zgodne pożycie rodziców,
5. Właściwa organizacja życia rodzinnego⁸.

Przez pierwsze kilkanaście lat życia najważniejszymi osobami dla dziecka są rodzice. Wiąż dziecka z rodzicami dominuje nad związkami z innymi osobami. Uznawane przez rodziców wartości i postawy stają się częścią dziecka. Dlatego tak ważne jest prawidłowe wypełnianie funkcji opiekuńczo- wychowawczych przez rodziców i prezentowanie przez nich odpowiednich postaw społecznych i dawanie dzieciom prawidłowych wzorców.

Pomoc społeczna stanowi jeden z elementów systemu zabezpieczenia społecznego. Zadaniem pomocy społecznej jest zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Głównym celem działań, podejmowanych przez Ośrodek jest udzielanie osobom i rodzinom różnych form wsparcia, umożliwiających przetrwanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia i możliwości.

W 2021 roku ze świadczeń pomocy społecznej skorzystały łącznie 203 rodziny, z czego 72 to rodziny wychowujące dzieci.

W bardzo wielu rodzinach korzystających z pomocy społecznej poza problemami finansowym występują często inne problemy, w tym z prawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo- wychowawczych. Pracownik socjalny w rodzinach borykających się z wieloma problemami świadczy przede wszystkim pomoc w formie pracy socjalnej. Podczas przeprowadzania wywiadów środowiskowych pracownik socjalny obserwuje rodzinę i interweniuje w razie potrzeby. Bardzo ważna jest ścisła współpraca wszystkich instytucji

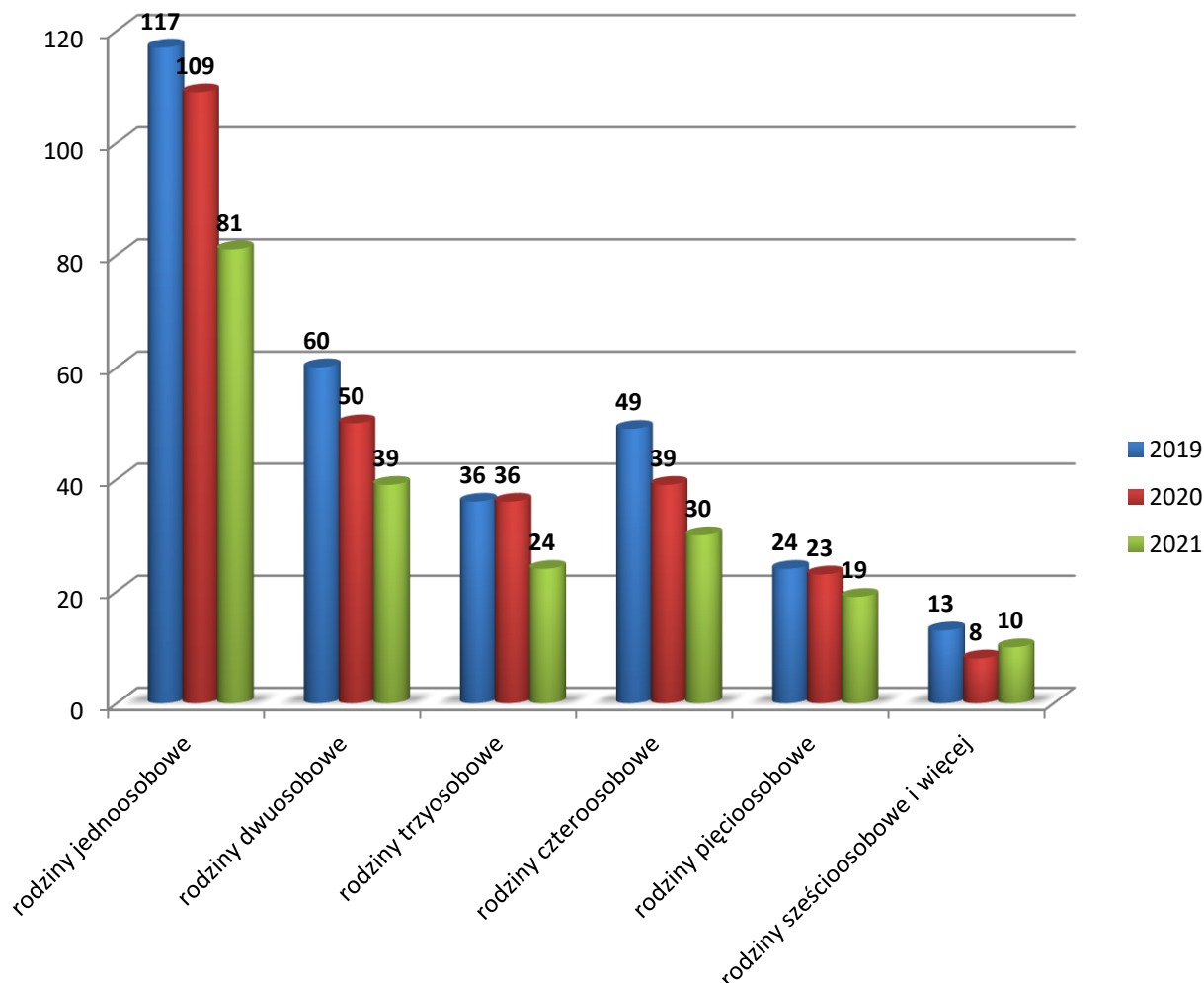
⁸Tyszką Z., *Metodologiczne problemy badań nad rodziną*, Poznań 1980, s. 38



Gminny Program Wspierania Rodziny

mających kontakt z daną rodziną, aby w sytuacji stwierdzenia nieprawidłowości odpowiednio reagować i w razie konieczności interweniować.

Wykres 1. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2019-2021



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

Pomocą społeczną najczęściej są objęte rodziny z dziećmi – z dwójką, zaś najrzadziej rodziny wielodzietne, które posiadają 4 dzieci lub więcej. Pomocą społeczną objęte są także rodziny niepełne oraz rodziny emerytów i rencistów. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Tuczo w latach 2019-2021 zmalała (z 299 w 2019 roku do 203 w 2021 roku).



Gminny Program Wspierania Rodziny

Tabela 4. Typy rodzin objętych pomocą społeczną

Wyszczególnienie	Liczba rodzin		
	2019	2020	2021
RODZINY OGÓŁEM	299	265	203
o liczbie osób	117	109	81
1			
2	60	50	39
3	36	36	24
4	49	39	30
5	24	23	19
6 i więcej	13	8	10
• w tym rodziny z dziećmi ogółem	108	85	72
o liczbie dzieci	40	27	19
1			
2	40	36	31
3	24	18	16
4	3	3	4
5	0	0	1
6	1	1	1
7 i więcej	0	0	0
RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM	22	20	13
o liczbie dzieci	7	4	0
1			
2	9	10	7
3	4	3	3
4 i więcej	2	3	3
RODZINY EMERYTÓW I RENCISTÓW OGÓŁEM	42	39	29
o liczbie osób	26	21	18
1			
2	6	8	7
3	4	4	2
4 i więcej	6	6	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

W latach 2019-2021 głównymi powodami przyznawania pomocy były: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, alkoholizm, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5. Powody przyznawania pomocy

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin		
	2019	2020	2021



Gminny Program Wspierania Rodziny

Ubóstwo	131	104	83
Potrzeba ochrony macierzyństwa	60	48	44
• w tym wielodzietność	27	18	15
Bezrobocie	76	66	47
Niepełnosprawność	63	53	47
Długotrwała lub ciężka choroba	29	27	24
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	20	12	5
• w tym rodziny niepełne	15	10	3
Rodziny wielodzietne	3	2	0
Przemoc w rodzinie	3	1	3
Alkoholizm	17	13	14
Narkomania	1	1	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

Najczęściej przyznawaną formą wsparcia dla rodzin w gminie Tuczo w latach 2019-2021 było świadczenie pieniężne w formie zasiłku celowego na zakup żywności oraz zasiłek okresowy. Najrzadziej udzielano wsparcia w formie usług opiekuńczych oraz zasiłku stałego.

Tabela 6. Formy wsparcia dla rodzin

Forma pomocy	Liczba świadczeń			Liczba rodzin		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Zasiłek stały	278	250	222	30	27	25
Zasiłek okresowy	304	289	246	64	57	42
Zasiłek celowy i zasiłek specjalny celowy						
Posiłek	13307	5413	5788	73	47	35
Usługi opiekuńcze	2406	3318	2243	17	14	12

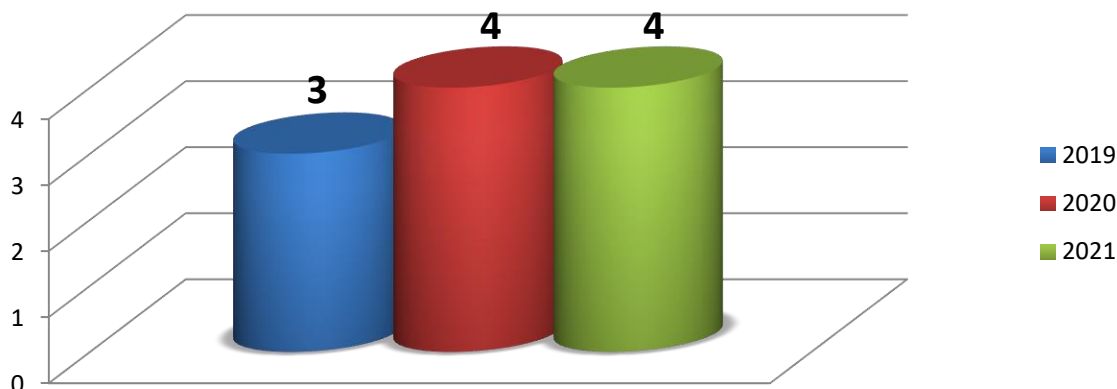
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

W 2019 roku na terenie gminy Tuczo 3 punkty realizowały program „Posiłek w szkole i w domu”. W 2020 i w 2021 r. działały już 4 punkty żywieniowe realizujące ww. program.



Gminny Program Wspierania Rodziny

Wykres 2. Liczba punktów żywieniowych realizujących program „Posiłek w szkole i w domu” w gminie Tuczo



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS

W latach 2019-2021 sukcesywnie spadała liczba osób objętych programem „Posiłek w szkole i w domu” w gminie Tuczo z 243 w 2019 r. do 197 osób w 2021 r.

W 2021 roku z pomocy programu w formie posiłku skorzystało 65 dzieci (w tym szkoły podstawowe 39 dzieci, przedszkole 22 dzieci, żłobek 1 dziecko, szkoła ponadgimnazjalna 3 dzieci). Dodatkowym wsparciem rodzin w 2021 roku było przyznanie świadczenia pieniężnego na zakup żywności w ramach programy „Posiłek w szkole i w domu”. Takim wsparciem zostały objęte rodziny posiadające dzieci zarówno do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej oraz szkole ponadpodstawowej.

Tabela 7. Beneficjenci programu „Posiłek w szkole i w domu ” w gminie Tuczo w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
Rzeczywista liczba osób objętych programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	243	234	197
w tym: dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej	62	49	44
uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej	91	74	54
pozostałe osoby	99	116	107

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS



Gminny Program Wspierania Rodziny

Jednym z poważniejszych problemów rodzin jest choroba alkoholowa. Dotyczy ona nie tylko osób pijących, ale również rodzin tych osób. Jednostką odpowiedzialną za profilaktykę i redukcję problemu alkoholowego w gminie jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tucznie. W latach 2019-2021 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tucznie przeprowadziła rozmowy z osobami uzależnionymi od alkoholu, gdzie można zauważyć, że nastąpił spadek liczby osób z którymi członkowie Komisji rozmawiali (z 18 w 2019 i 2020 r. do 12 osób w 2021 r.). Wsparciem zostali objęci także członkowie rodzin osób uzależnionych od alkoholu, gdzie w 2019 r. rozmawiano z 6 osobami, w 2020 r. – z 5 osobami, a w 2021 r. – z 3 osobami.

Tabela 8. Przeprowadzane rozmowy przez członków GKRPA

	2019	2020	2021
Z osobami uzależnionymi od alkoholu	18	18	12
Z członkami rodzin osób uzależnionych od alkoholu	6	5	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GKRPA

Nadużywanie alkoholu bardzo często koreluje z występowaniem przemocy w rodzinie. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tucznie na przestrzeni lat 2019-2021 przeprowadziła rozmowy z osobami doznającymi przemocy domowej. W roku 2019 były to 3 rozmowy. W kolejnych latach były to odpowiednio 1 rozmowa w 2020 r. i 2 rozmowy w 2021r.

Tabela 9. Osoby doznające przemocy w rodzinie kontaktujące się z GKRPA

	2019	2020	2021
Osoby doznające przemocy w rodzinie kontaktujące się z GKRPA	3	1	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GKRPA



Gminny Program Wspierania Rodziny

4.4.1. Asystent rodziny

Rodziny, które przeżywają trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych w wielu miastach i gminach Polski mogą skorzystać z pomocy asystenta rodziny. Współpraca z asystentem rodziny jest jedną z form wsparcia skierowaną do rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz tych, u których na skutek bezradności w tej sferze dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Rola asystenta rodziny polega na udzielaniu wsparcia rodzinom. Celem tego wsparcia jest natomiast to, aby w przyszłości rodzina samodzielnie potrafiła pokonać trudności życiowe, zwłaszcza dotyczące opieki i wychowania dzieci.

Asystent to osoba towarzysząca rodzinie, współobecna, pomagająca we wprowadzaniu zmian w swoim myśleniu, zachowaniu tak aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpiecznemu i prawidłowemu rozwojowi dzieci. Współpraca z asystentem jest możliwa po wyrażeniu zgody przez rodzinę, a praca asystenta ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę zdolności do prawidłowego funkcjonowania lub nie wyrażenia zgody na współpracę. W szczególnych przypadkach do współpracy z asystentem rodziny rodziców biologicznych może zobowiązać sąd.

Zgodnie z art. 15 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny może w tym samym czasie prowadzić pracę, jest uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie może przekroczyć 15. W Gminie Tucznia realizatorem zadań w zakresie wspierania rodziny jest Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie, w którym niezmiennie od 2012 r. jest zatrudniony 1 asystent rodziny, przeciętnie miesięcznie obejmujący wsparciem do 12 rodzin. Asystent rodziny realizuje powierzone mu zadania w zadaniowym systemie czasu pracy, co oznacza, że działania na rzecz rodzin realizowane są również w godzinach popołudniowych.

Zadania asystenta rodziny powinny być realizowane na rzecz :

Rodzin, które wychowują małe dzieci i mają problemy w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec nich

Rodzin uprawnionych do wsparcia w ramach ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem"

Rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w których wychowują się dzieci lub w których dzieci zostały okresowo umieszczone w pieczy zastępczej



Gminny Program Wspierania Rodziny

W Gminie Tuczo rodziny, z którymi w latach 2019-2021 pracował asystent rodziny to głównie rodziny wychowujące dzieci, jednakże mające trudności w prawidłowym sprawowaniu władzy rodzicielskiej i wyrażające chęć poprawy swojej sytuacji oraz podniesienia kompetencji rodzicielskich. Przez ww. lata asystent rodziny miał pod opieką rodziny, które były zobowiązane przez sąd do współpracy z asystentem. W 2021 r. nastąpił duży wzrost liczby rodzin, z którymi była prowadzona praca z uwagi na umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej i wynosiła 8 rodzin.

Zadania i zakres działań asystenta rodziny przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 10. Powody objęcia rodziny asystą w latach 2019-2021

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
Łączna liczba rodzin objęta asystą	8	10	14
Rodziny zobowiązane przez sąd	1	1	2
Rodziny, z których dzieci umieszczono w pieczy zastępczej	1	2	8
Rodziny wspierane w ramach ustawy „Za życiem”	0	0	0

Tabela 11. Powody zakończenia pracy asystentów z rodzinami w latach 2019-2021

Wyszczególnienie	2019	2020	2021
Osiągnięcie celów	4	0	2
Zaprzestanie współpracy przez rodzinę	3	3 (w tym 1 wyjazd)	5 (w tym 2 wyjazdy)
Brak efektów prowadzonej pracy	0	0	0
Zmiana metody pracy z rodziną	1 (wyjazd)	0	0
Ogółem	8	3	7

Jednym z powodów zakańczania współpracy z rodzinami było osiągnięcie celów zawartych w planie pracy. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że ośrodek podejmował kroki mające na celu zmotywowanie rodzin do współpracy, a szczególnie w tych przypadkach gdy dzieci były umieszczone w pieczy zastępczej.



Gminny Program Wspierania Rodziny

Jak wynika z powyższych tabel asystent rodziny kończył pracę z rodzinami z uwagi na zaprzestanie współpracy przez rodziny. Część ze wspomnianych rodziny opuściła teren gminy Tuczo.

Z danych Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tucznie zgodnie ze sprawozdaniem wynika, że w przeciągu całego roku 2021 z pomocy społecznej z powodu bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego skorzystało 14 rodzin, 12 z nich w zależności od potrzeby korzystało z pomocy finansowej lub pracy socjalnej. Aktualnie nie ma potrzeby zatrudnia kolejnego asystenta rodziny.

Monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem trwa przeciętnie 6 miesięcy i jest prowadzone przez asystenta rodziny w miejscu zamieszkania rodziny. W części przypadków monitorowanie sytuacji rodzin odbywa się w ramach pracy socjalnej, gdy rodziny te korzystają ze społecznego wsparcia.

Asystent rodziny w ramach podejmowanych działań na rzecz rodzin współpracuje m.in. z pracownikami socjalnymi, kuratorami sądowymi i pedagogami szkolnymi oraz pracownikami poradni psychologiczno - pedagogicznej i powiatowego centrum pomocy rodzinie.

Na terenie Gminy Tuczo od 2017 r. funkcjonuje placówka wsparcia dziennego obejmuje wsparciem 15 dzieci. Obecnie jest prowadzona w formie pracy podwórkowej. W placówce są prowadzone zajęcia wyrównawcze dla dzieci, wsparcie edukacyjne, warsztaty, zajęcia plastyczne, socjoterapia oraz zajęcia z edukacji społeczno-finansowej.

W oparciu o art. 29 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.). rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:

- 1) opiece i wychowaniu dziecka;
- 2) prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- 3) kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Rodzinę wspierającą ustanawia wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej wydanej na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego.



Gminny Program Wspierania Rodziny

Z rodziną wspierającą wójt właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspieranej zawiera umowę, która określa zasady zwrotu kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2. wyżej cytowanej ustawy.

Obecnie w Gminie Tuczno trwają poszukiwania kandydatów na rodziny wspierające. Docelowo poszukiwane są 2- 3 rodziny (ilość poszukiwanych rodzin może ulec zmianie z uwagi na późniejsze zapotrzebowanie na tę formę wsparcia rodziny).

Z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz.1329), poszerzył się obszar działań asystenta rodziny poprzez przypisanie mu **funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia (poradnictwa) dla kobiet w ciąży i ich rodzin**, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano „ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”. Ponadto do działań asystenta należy współpraca z innymi służbami z różnych systemów, w tym z podmiotami udzielającymi świadczeń zdrowotnych, pracującymi na rzecz kobiety w ciąży i jej rodziny.

Dotychczas na terenie Gminy Tuczno rodziny nie korzystały ze wsparcia wynikającego z ww. ustawy w ramach wyżej wymienionych działań.

Informacje dotyczące możliwego wsparcia dla rodzin korzystających z ustawy „Za życiem” są dostępne na stronie internetowej Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tucznie.

4.4.2. Piecza zastępcza

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jak i zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej, traktując je jako dopełniające się i wzajemnie powiązane. Zgodnie z ustawą zadaniem gminy jest szeroko pojęta profilaktyka, praca z rodziną i pomoc w opiece i wychowaniu dziecka. Natomiast zadania związane ze sprawowaniem rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej przypisane zostały powiatom.

W myśl Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej (w rodzinie zastępczej) i instytucjonalnej (w placówce opiekuńczo-wychowawczej). Rodzinna piecza zastępcza jest



Gminny Program Wspierania Rodziny

przejściową (okresową) formą zapewnienia całodobowej opieki i wychowania dziecka pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) rodzina zastępcza:

- a) spokrewniona,
- b) niezawodowa,
- c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;

2) rodzinny dom dziecka.

Formami instytucjonalnej pieczy zastępczej są:

1. placówka opiekuńczo-wychowawcza,
2. regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna,
3. interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, za dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo – wychowawczej, rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, współfinansuje pobyt tego dziecka w pieczy zastępczej, w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Zadania z zakresu współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie zastępczej realizuje gmina Tuczo, jako ustawowy obowiązek. W 2021 roku w pieczy zastępczej przebywało 12 dzieci z gminy Tuczo.

5. Zasoby wspierające rodzinę i dziecko w gminie Tuczo

Zasobami wspierającymi rodzinę i dziecko, są instytucje i organizacje, które działają na terenie danej gminy, bądź obejmują zasięgiem działania jej mieszkańców. W gminie Tuczo oraz w jej sąsiedztwie funkcjonują różnorodne instytucje i organizacje mające



Gminny Program Wspierania Rodziny

w zasięgu swoich zainteresowań rodzinę i dziecko. Ich wykaz zawiera poniżej przedstawiona tabela 12.

Tabela 12. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy

Lp.	Nazwa podmiotu	Adres
1.	Urząd Miejski w Tucznio	ul. Wolności 6, 78-640 Tucznio
2.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznio	ul. Wolności 12, 78-640 Tucznio
3.	Publiczne Przedszkole w Tucznio	ul. Wolności 3, 78-640 Tucznio
4.	„TOLA" Publiczny Żłobek w Tucznio	ul. Wolności 3, 78-640 Tucznio
5.	Szkoła Podstawowa im. Wedłów-Tuczyńskich w Tucznio	ul. Szkolna 41, 78-640 Tucznio
6.	Szkoła Podstawowa w Marcinkowicach im. Mieszka I	Marcinkowice 46A, 78-640 Tucznio
7.	Gminny Ośrodek Kultury w Tucznio	ul. Wolności 26a, 78-640 Tucznio
8.	Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Tucznio	ul. Wolności 14, 78-640 Tucznio
9.	Świetlica miejska – Tucznio	ul. Wolności 26, 78-640 Tucznio
10.	Świetlica wiejska – Jamienko	Jamienko, 78-640 Tucznio
11.	Świetlica wiejska – Jeziorki	Jeziorki, 78-640 Tucznio
12.	Świetlica wiejska – Lubiesz	Lubiesz, 78-640 Tucznio
13.	Świetlica wiejska – Marcinkowice	Marcinkowice, 78-640 Tucznio
14.	Świetlica wiejska – Martew	Martew, 78-640 Tucznio
15.	Świetlica wiejska – Miłogoszcz	Miłogoszcz, 78-640 Tucznio
16.	Świetlica wiejska – Rusinowo	Rusinowo, 78-640 Tucznio
17.	Świetlica wiejska – Rzeczyca	Rzeczyca, 78-640 Tucznio
18.	Świetlica wiejska – Strzaliny	Strzaliny, 78-640 Tucznio
19.	Świetlica wiejska – Zdbowo	Zdbowo, 78-640 Tucznio
20.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tucznio	ul. Wolności 6, 78-640 Tucznio
21.	Punkt Konsultacyjny w Tucznio	ul. Pocztowa 3, 78-640 Tucznio



Gminny Program Wspierania Rodziny

22.	Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Tucznie	ul. Wolności 12, 78-640 Tuczo
23.	Punkt Konsultacyjny dla Uzależnionych, Współuzależnionych i Ofiar Przemocy w Rodzinie przy NZOZ Poradni Zdrowia Psychicznego i Uzależnień w Wałczu	ul. Kościuszkowców 10, 78-600 Wałcz
24.	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ustroń Leśna” w Tucznie	ul. Staszica 5, 78-640 Tuczo
25.	„Konmed” sp. z o.o. Grupa Medyczna Łodzianin	ul. Gdańska 3, 78-640 Tuczo
26.	Przychodnia Lekarska „Salus” w Tucznie	ul. Wolności 55, 78-640 Tuczo
27.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałczu	ul. Aleja Zdobywców Wału Pomorskiego 54, 78-600 Wałcz
28.	Punkt Konsultacyjny i Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wałczu	ul. Aleja Zdobywców Wału Pomorskiego 54, 78-600 Wałcz
29.	Powiatowy Urząd Pracy w Wałczu	ul. Wojska Polskiego 41, 78-600 Wałcz
30.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wałczu	ul. Południowa 10b, 78-600 Wałcz
31.	Punkt Konsultacyjny Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej na terenie Zespołu Szkół im. Wedłów-Tuczyńskich w Tucznie	ul. Szkolna 41, 78-640 Tuczo
32.	Komenda Powiatowa Policji w Wałczu, Posterunek Policji w Tucznie	ul. Wolności 10, 78-640 Tuczo
33.	Komenda Powiatowa Policji w Wałczu	Aleja Zdobywców Wału Pomorskiego 90A, 78-600 Wałcz
34.	Sąd Rejonowy w Wałczu	ul. Sądowa 2, 78-600 Wałcz
35.	Stowarzyszenie Dzieci Niepełnosprawnych „Uśmiech” w Wałczu	ul. Nowomiejska 2, 78-600 Wałcz
36.	Uczniowski Klub Sportowy „Tygrysy” w Tucznie	ul. Szkolna 41, 78-640 Tuczo
37.	Szkolny Klub Wolontariusza w Tucznie	ul. Szkolna 41, 78-640 Tuczo
38.	Caritas Parafii Tuczo	ul. Moniuszki 1, 78-640 Tuczo
39.	Szkolny Klub Gier Planszowych w Tucznie	ul. Szkolna 41, 78-640 Tuczo
40.	Środowiskowe Ognisko Wychowawcze "Nasza Remiza"	ul. Pocztowa 3, 78-640 Tuczo
41.	Związek Stowarzyszeń Pilski Bank Żywności	ul. Motylewska 24,



6. Analiza SWOT

Jedną z najbardziej powszechnie stosowanych metod i technik służących budowaniu strategii jest analiza SWOT. Analiza SWOT polega na zbadaniu silnych i słabych podmiotów działających w sferze polityki społecznej, a następnie ich konfrontacji z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w jej bliższym i dalszym otoczeniu. Pozwala oszacować możliwości i potencjał, jakim dysponuje dany podmiot.

Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

- Mocne strony (wewnętrzne czynniki pozytywne) to przede wszystkim to, co wyróżnia na tle innych. Są to te dziedziny działalności, które tworzą potencjał i pozytywny wizerunek instytucji.
- Słabe strony (wewnętrzne czynniki negatywne) to te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój instytucji.
- Szanse (zewnętrzne czynniki pozytywne) to wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjające dla instytucji sytuacje. Są to takie kierunki działalności, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne, rozwojowe społecznie efekty.
- Zagrożenia (zewnętrzne czynniki negatywne) to zbiór możliwych sytuacji i procesów, które mogą tworzyć niekorzystne dla instytucji warunki rozwoju w jego otoczeniu. Zagrożenia są postrzegane jako bariery, utrudnienia i możliwe niebezpieczeństwa dla zakładanych procesów.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz rodziny,• dobra współpraca pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz rodziny,• obowiązujące strategie, programy i akty	<ul style="list-style-type: none">• utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, psychiatra, mediator rodzinny),• ograniczony dostęp do komunikacji publicznej mieszkańców gminy,• zbyt mała aktywność i gotowość ze



Gminny Program Wspierania Rodziny

<p>prawne dla Gminy Tuczno,</p> <ul style="list-style-type: none">• poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,• dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników pomocy społecznej, policji, oświaty,• otwartość na współpracę ze środowiskiem lokalnym.• działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,• działalność Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,• współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,• działalność lokalnych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych.	<p>strony społeczności lokalnej do współpracy,</p> <ul style="list-style-type: none">• niewystarczające środki finansowe na szerszą skalę działań na rzecz rodzin,• wyuczona bezradność, niski poziom wykształcenia, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów,• brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych,• brak kandydatów na rodziny wspierające• niskie kompetencje w sprawach opiekuńczo- wychowawczych rodzin.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">• dalszy rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z innymi instytucjami,• wzrost świadomości i wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo- wychowawczej przez rodziców,• wzrost umiejętności korzystania przez rodzinę z różnych form wsparcia,• podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników instytucji pomocowych,• aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych.	<ul style="list-style-type: none">• niestabilność i niespójność prawa dotyczącego polityki społecznej, częste zmiany i trudności w ich interpretacji,• zanik więzi i wartości rodzinnych,• wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży,• narastająca przemoc, cyberprzemoc• uzależnienie członków rodziny od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych



Gminny Program Wspierania Rodziny

7. Cele Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 dla gminy Tuczo

CEL GŁÓWNY

Celem głównym Programu jest rozwój zintegrowanego i kompleksowego systemu wsparcia rodziny na terenie gminy Tuczo.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

- Promowanie wartości, relacji i więzi rodzinnych.
- Rozwój usług i form wsparcia na rzecz rodzin.
- Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).
- Wsparcie kadry zajmującej się pomocą na rzecz rodziny.

PRZEWIDYWANE REZULTATY :

- Zapewnienie kompleksowej pomocy dziecku i rodzinie.
- Wzrost dostępu do usług społecznych.
- Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych.
- Reintegracja rodziny naturalnej poprzez powrót dziecka do rodziny.
- Usprawnienie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny.

8. Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023 -2025 dla Gminy Tuczo

Cel operacyjny nr 1				
Promowanie wartości, relacji i więzi rodzinnych.				
Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin Realizacji
1.1	Tworzenie i realizacja projektów wspierających rodzinę i wartości rodzinne.	Szkoła Podstawowa w Tuczo, Szkoła Podstawowa w	-ilość imprez, uroczystości, projektów -ilość uczestników	2023-2025



Gminny Program Wspierania Rodziny

		Marcinkowicach, Publiczne Przedszkole oraz Żłobek w Tucznie, Biblioteka Publiczna w Tucznie, Gminny Ośrodek Kultury MGOPS Tucznio		
1.2	Działalność edukacyjno-informacyjna promująca wartości rodzinne (szkolenia, warsztaty, konkursy)	Szkoła Podstawowa w Tucznie, Szkoła Podstawowa w Marcinkowicach, Publiczne Przedszkole oraz Żłobek w Tucznie, Gminny Ośrodek Kultury, Publiczna Biblioteka w Tucznie	- liczba zorganizowanych przedsięwzięć - liczba uczestników	2023-2025
3.	Realizacja programów profilaktycznych	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tucznie, Szkoła Podstawowa w Tucznie , Szkoła Podstawowa w Marcinkowicach, Przedszkole w Tucznie, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie	- liczba osób uczestniczących w programach profilaktycznych	2023-2025



Gminny Program Wspierania Rodziny

Cel operacyjny nr 2				
Rozwój usług i form wsparcia na rzecz rodzin				
Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki Wartość wskaźnika	Termin realizacji
2.1	Praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie.	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie	- liczba rodzin objętych wsparciem w postaci pracy socjalnej.	2023-2025
2.2	Promowanie i wspieranie organizacji zajęć pozalekcyjnych na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży.	Szkoła Podstawowa w Tucznie, Szkoła Podstawowa w Marcinkowicach, Publiczne Przedszkole oraz Żłobek w Tucznie, Gminny Ośrodek Kultury, Publiczna Biblioteka w Tucznie	- liczba zorganizowanych zajęć - liczba uczestników	2023-2025
2.3	Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie, Gmina Tucznie, Szkoły działające na terenie gminy Tucznie	-liczba rodzin objętych pomocą finansową -liczba dzieci objętych dożywianiem - liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego - liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych - liczba rodzin otrzymujących dodatek mieszkaniowy - liczba rodzin otrzymujących dodatek energetyczny - liczba dzieci, którym przyznano stypendium o charakterze socjalnym - liczba dzieci, którym	2023-2025



Gminny Program Wspierania Rodziny

			przyznano stypendium o charakterze naukowym	
2.4	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (w tym: psychologicznego, prawnego, rodzinnego)	Gmina Tucznio Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tucznio, Szkoła Podstawowa Tucznio, Szkoła Podstawowa w Marcinkowicach	- liczba udzielonych porad/konsultacji	2023-2025
2.5	Prowadzenie działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”	Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznio, Zespół Interdyscyplinarny w Tucznio	- liczba założonych Niebieskich Kart - liczba posiedzeń grup roboczych - liczba posiedzeń zespołu	2023-2025
2.6	Zapewnienie pomocy rodzinom/osobom borykającym się z problemem alkoholowym	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	-Liczba wezwań na Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, -Liczba wystosowanych wniosków do Sądu o przymusowe leczenie odwykowe	2023-2025
2.7	Wsparcie rodzin w ramach realizacji programu „Za życiem”.	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznio	-Liczba rodzin wspieranych przez asystenta rodziny -Liczba przyznanych świadczeń	2023-2025



Gminny Program Wspierania Rodziny

Cel operacyjny nr 3

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki	
3.1	Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem.	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie	- liczba wspieranych rodzin - liczba dzieci we wspieranych rodzinach - liczba asystentów rodziny -liczba monitorowanych rodzin	2023-2025
3.2	Tworzenie warunków do działania rodzin wspierających	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie	- liczba rodzin wspierających	2023-2025
3.3	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego	Gmina Tucznia	- liczba placówek - liczba uczestników	2023-2025
3.4	Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego czasowo w pieczy zastępczej	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie	- liczba wspieranych rodzin przez asystenta rodziny	2023-2025
3.5	Współfinansowanie kosztów umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie	liczba dzieci/ rodzin umieszczonych w rodzinach zastępczych -liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo - wychowawczej -liczba dzieci umieszczonych w rodzinnym domu dziecka - liczba dzieci umieszczonych w regionalnej placówce	2023-2025



Gminny Program Wspierania Rodziny

			opiekuńczo-terapeutycznej - liczba dzieci umieszczonych w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym	
3.6	Organizowanie zespołów/grup roboczych działających na rzecz rodzin	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	- liczba spotkań pracowników socjalnych i asystenta rodziny - liczba posiedzeń zespołów ds. dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	2023-2025
3.8	Tworzenie i realizacja projektów wspierających rodzinę	Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie	- liczba projektów - liczba uczestników	2023-2025

Cel operacyjny nr 4

Wsparcie kadry zajmującej się pomocą na rzecz rodziny.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki	Termin realizacji
4.1	Szkolenie kadry profesjonalnie zajmującej się wsparciem rodziny.	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie	- liczba szkoleń -liczba uczestników (pracowników socjalnych, asystenta rodziny) biorących udział w szkoleniach i superwizjach	2023-2025

9. Źródła finansowania

Zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 dla Miasta i Gminy Tucznia finansowane będą z następujących źródeł:

- a) środki finansowe z budżetu samorządu,
- b) środki finansowe z funduszy zewnętrznych, w tym rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.



Gminny Program Wspierania Rodziny

10. Monitoring i ewaluacja programu

Monitoring realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 dla Miasta i Gminy Tuczo będzie realizowany poprzez coroczne przedkładanie w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miejskiej w Tucznie rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny przygotowywanego na podstawie zgromadzonych informacji przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tucznie, jako koordynatora Programu we współpracy z instytucjami i podmiotami w zakresie wskazanym w Programie, które to w terminie do 1 lutego każdego roku dostarczą niezbędne informacje z realizacji zaplanowanych działań. Coroczne analizowane danych pozwoli na odpowiednio szybką reakcję w przypadku, gdy wstępne założenia okażą się mało efektywne lub niewystarczające lub gdy pojawią się rozbieżności pomiędzy założonymi działaniami, a planowanymi rezultatami. Analiza danych z realizacji programu umożliwi modyfikowanie dotychczasowych oraz planowanie dalszych działań na rzecz rodzin w gminie Tuczo.

Ewaluacja będzie przeprowadzona w formie analizy porównawczej po zakończeniu realizacji programu.

11. Realizatorzy

Realizatorami Gminnego Programu Wspieranie Rodziny na lata 2023- 2025 dla Gminy Tuczo są instytucje zawodowo zajmujące się wspieraniem i pomocą rodzinom z Gminy Tuczo. Ich współdziałanie oraz profesjonalne podejście do problemów występujących w rodzinie umożliwia stworzenie spójnej i wielowymiarowej podstawy do zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom w środowisku rodzinnym.

12. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 dla Gminy Tuczo zakłada stworzenie warunków dla poprawy jakości życia rodzin, a szczególnie dzieci.

Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Niezbędne do tego jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Powyższe działania zwiększają szansę rodziny na prawidłowe funkcjonowanie



Gminny Program Wspierania Rodziny

w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobycia umiejętności.

Aby osiągnąć zamierzony cel w realizacji Programu powinny włączyć się aktywnie instytucje, placówki i organizacje, które w zakresie swoich działań mają wspierać dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie dysfunkcji społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.



Gminny Program Wspierania Rodziny

Spis tabel i wykresów

Tabele

Tabela 1. Podziału zadań i kompetencji pomiędzy jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej.	9
Tabela 2. Placówki oświatowe w gminie Tuczo	14
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w gminie w 2020 r.	17
Tabela 4. Typy rodzin objętych pomocą społeczną	30
Tabela 5. Powody przyznawania pomocy	30
Tabela 6. Formy wsparcia dla rodzin	31
Tabela 7. Beneficjenci programu „Posiłek w szkole i w domu” w gminie Tuczo w latach 2019-2021.....	32
Tabela 8. Przeprowadzane rozmowy przez członków GKRPA.....	33
Tabela 9. Osoby doznające przemocy w rodzinie kontaktujące się z GKRPA.....	33
Tabela 10. Powody objęcia rodziny asystą w latach 2019 - 2021.....	26
Tabela 11. Powody zakończenia pracy asystentów z rodzinami w latach 2019- 2021.....	26
Tabela 12. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z gminy.....	39

Wykresy

Wykres 1. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2019-2021	29
Wykres 2. Liczba punktów żywieniowych realizujących program „Posiłek w szkole i w domu” w gminie Tuczo	32



Gminny Program Wspierania Rodziny

Literatura

- Cudak S., *Wybrane cechy współczesnego modelu życia małżeńskiego i rodzinnego*, [w:] Pedagogika rodziny, red. S. Cudak, Kielce 2007,
- Kawula S, Brągiel J, Janke A., *Pedagogika rodziny*, Toruń 1999,
- Tyszka Z., *Metodologiczne problemy badań nad rodziną*, Poznań 1980,
- Żebrowski J., *Współczesne przeobrażenia w funkcjonowaniu rodziny polskiej*, [w:] Rodzina polska na przełomie wieków. Przeobrażenia, zagrożenia, patologie, red. J. Żebrowski, Gdańsk 2001,
- Żurek A., *Orientacje na mikrostrukturę a rodzina*, [w:] M. Ziemska red., Rodzina współczesna, Warszawa 1999,
- Preambuła Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.),
- Statystyczne Vademecum Samorządowca- Gmina Tuczo,
- Sprawozdanie PARPA-G1 Gmina Tuczo 2019-2021,
- Ocena zasobów pomocy społecznej Gmina Tuczo 2019-2021,
- Serwis Polska w liczbach Gmina Tuczo
- Diagnoza problemów uzależnień na terenie Gminy Tuczo 2022